

SZEGEDI HIRADÓ.

60-ik szám.

Szerdán, július 31-én 1861.

Harmadik évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői lakás:

Buzatér, Sziráky-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhordással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitelve a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr.

Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 ujkr.

A nyilttérben a háromhasábos petitsor igtatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Szeged, július 30-án.

Mult számunkból ismerik t. olvasóink a királyi leiratot.

A bécsi úgy mint pesti lapok elmondák felőle gazdagon nézeteiket; amazok igen is soknak találják a királyi kegyadományt, mivel a magyarok valóban megelégedhetnek: mi részünkről szinte túlságos soknak találjuk, mert csak kegyadomány, mit nem kértünk, s amit az adományozó vissza is vehet.

El nem mulasztatjuk megemlíteni egy helybeli gazdag tapasztalású polgártársunknak a királyi leiratra tett következő észrevételét: „Valóban soknak látszik a leküldött adomány, midőn egész birodalom ügye rendezésébe beszólni jog adatik a magyarnak: de én mégis csak azt tartom, hogy korán volna nekünk ez adomány. Mi saját ügyünket már ismerjük, s rendezésében kárt nem ejténénk; míg az egész birodalomra nézve, ha tapasztalatlanságból hibát ejténénk, mind reánk támadnának, mert hisz csak mi végettünk van ez új rend, — mint a német lapok mondják — s még sem tudunk vele boldogulni. Majd idő multával, midőn a mi háztartásunk mellett időt nyernék a többi tartományok ügyeit is tanulmányozni, akkor talán kár nélkül jelenhetnénk meg a bir. gyűlésben.(?) Addig pedig csak gazdálkodnánk mi magunk kezére.“

E félig visszatartózkodó, félig célzatos nyilatkozat egy józan belátású szegedi iparostól valóban meglepett bennünket, s úgy tapasztaljuk, hogy a közérzületet fejezte ki azon alakban, mely senkit sem sérthet, s mégis megmondja, amit akar.

A magyar lapok véleményeit átolvasva a kir. leiratra nézve, azon meggyőződésre jutottunk, hogy a nemzet érzülete mindegyikben nem értelem-, csak szókülönbséggel van kifejezve.

Annak tudata, hogy a királyi leirat nem magyar államférfiaink tollából folyt, hanem csaknem nyílt elleneink sugallatából, méltán költé fel hazai törvénytudósainkban a gyanút, ha vajjon azon törvénycikkek, melyek saját törvényeinkből jogos kivánalmaink ellen felhozhatnak, valóban benn vannak-e ősi törvényeink közt?!

S e gyanu nem volt alaptalan, mert Magyarországnak Ausztriához real-uniojára idézett két pont az 1723-ról kelt 109. és 114. oly dolgokról beszél, melyek még távol sem érintik az unio tárgyat.

A 109-ik pont így szól: „Először kötelességévé tétetik a helytartóságnak, hogy a gyujtogatók megakadályozására a megyék és városok által célszerűbb intézkedéseket tétessen. Másodszor a szántsándékos és nyilvános gyujtogatók halállal büntetendők.“

A 114-ik pont így hangzik: „A postamenetek szabályozására kegyeskedjék ő Felsege a főpostamesterrel magát érintkezésbe tenni és az általános szükség szerint intézkedni.“

E tárgyban a „Sürgöny“ vasárnapi száma már fel is lép kiigazítólag, midőn a 109-ik helyett 104-iket állítja az eredeti szövegben idéztetni, mely ekép hangzik:

„Hogy a Magyarországot illető dolgok- és ügyekben a követséghez honfiak alkalmaztassanak. Ő Felsege legkegyesb határozatának kivá-

nalma szerint az alkalmas és érdemes Magyarokra figyelem fordítassék.“

Egy hiba tehát ki volna e szerint igazítva; a többi még kérdés alatt van.

Ily történeti nevezetességű leiratban valóban elcsodálkozik a legközönségesebb hazafi is, miként bátorkodnak ott fenn a törvényeit oly szigorú lelkiismeretességgel tanulmányozó jogtudósaink irányában — minden magyar tanácsadó felszólítása nélkül tanítólag fellépni?!

Egy latin közmondás szerint: „a szerző legjobb magyarzója szavainak“, s a magyar ember mégis megérte jelenleg, hogy önalkotta törvényeit idegenek akarják neki jól megmagyarázni!

Nem érezzük magunkat hivatva e tárgyban többet fölemlíteni, mert hisszük, hogy a honatyák a kir. leiratot oly komolyan fogják megészlelni, mint minő megfontolással a felirat szerkesztve volt, s meg vagyunk győződve, hogy nyolcszázados alkotmányunkat e bármily szépen hangzó adományért feleserélni nem fogják.

A tiszai hid ügyében.

Oly városban, mint Szeged, hol a közlekedésnek csak rövid időre megszünése is számosak hátrányára van, oly városban mondom az utak és hidak legjellemzőbben tanúsítják az elüljáróságnak ügybuzgóságát, a közérdekek iránti élénk figyelmét.

Nem szándokom ez alkalommal az utakról szót emelni, mert sokkal égetőbb kérdés forog fenn jelenleg, melynek nem méltatása sok tekintetben nemcsak figyelmetlenségnek, de sőt nyegleségnek lenne bélyegezhető; s mondjam-e, hogy ez égető kérdés a fölötté rosz állapotban levő közlekedési tiszai hid?

Csak egyszer kell rajta átmenünk, hogy rongyossága miatt minden további kedvünket elveszítjük az egyetlen felüldülési helynek — az úszegedi népkertnek látogatásától.

Ez azonban csak mellék oknak nevezhető azon számos okok mellett, melyek sürgetőleg követelik Szeged hatósága komoly figyelmét ez ügyre fordítani.

A hid jelen állapotában alig képes — folytonos javítgatás mellett is — további biztos szolgálattal; rajta minden darab fa annyira el van viselve, hogy ha célszerűen javíttatni határozná el a városi hatóság, azon venné magát észre, hogy új hidat csináltatott. S csakis eként lenne elég téve némileg a méltányos közkívánatnak.

Ezzel azonban ismét csak rövid időre gondoskodnék a közlekedés e fontos tényezője iránt, s a kiáltó ellentét a nagyszerű vasuti hid mellett mindenkor szégyenítőleg hirdeténe mind önmagunk, mind az idegenek előtt, hogy Szeged városa nem képes felfogni méltólag helyzeté fontosságát — kereskedelmi hivatását.

Nem hisszük, nem hihetjük, hogy elüljáróink ügyismerete oly korlátozott volna, hogy mindezt, még mélyebben, mint jelen sorokban érintve van, be ne látnák.

Mi tehát oka, hogy a hid ügyében mégis oly kevés lendület mutatkozott az egész alkotmányos idő lefolyása alatt?

Mint többektől hallók, a városi pénztár szomorú állapota volna a legfőbb ok a hid ügye iránti némaságnak.

Szeged városának ily fontos ügyben lehetetlen ez ok miatt némának maradnia. Egész város, nem egyes ember, s vállalataiban minden hitelező úgy tekint a várost, mint elévülhetlen biztosítékot; tehát nézetem szerint csak a mód volna hátra, mely ily vállalat kivételében célszerűen megválasztandó lenne.

Ugy tudjuk, hogy van a hatóság irományai-ban egy jeles — és Szegednek minden tekintetben díszére válandó hidterv, mely már a lelépett ható-

ságtól is nagyrészen elfogadtatott, s hogy kivételre nem került a sor, csakis azon hosszú utnak lehet felróni, melyet a lefolyt túlyyamoskodó kormány alatt, minden városi vállalatnál csigalassúsággal meg kelle járnia, értem a helytartósághoz folyamodási utat.

Azt is hallottuk fölemlíteni, miszerint, ha elfogadtatnék is a hidterv, de a helyet, melyen felállítandó lenne, jelenleg, míg a vár fennáll, az új piacterv miatt, meg sem lehetne határozni. Ha a vár elbontásaig várunk, akkor minden jósló tehetőség nélkül is megmondhatjuk, hogy Szegednek még jó ideig rongyos fahidon kell eszközölni közlekedését a szokott eddigi kellemetlen módon. De az új piacrendező terv sem veszt semmit egész kivételben is célszerűségéből, ha a hid nem épen a tervezett helyen álland is.

Ezek után tehát csak a kivétel módja volna meghatározandó, s épen e tekintetből vagyunk bátrak felszólalni addig is, míg az ügy közgyűlési tárgyal vétetnék.

A fönnemlített hidterv készítője egy igen célszerű módot közölt velünk, mely a városnak jelenleg semmi terhére nem válnék; a hid ugyanis részvények útján lenne építendő, mely részvényeket a város lassankint bevéltaná, midőn pénzügye rendezettebb állapotba jöne.

Említett hidterv készítője biztosítja a várost, hogy egy bécsi tőzsér mindazon részvényeket kész megvásárolni, melyeknek helyben vevője nem akadna, s így a hid építése felakadás nélkül folytatathatnék.

Tehát csak ügyszeretettünkől s nem elhárítatlan akadálytól függ, hogy Szegednek nagyságához és fontos hivatásához méltó állandó hidja legyen.

Adatok

egyleti és társadalmi életünk köréből.

Egy hava mult el, hogy igénytelen nézeteimet elmondám a belvárosi kaszinóról, s azon hitben hallgattam a felső- és alsóvárosiakról, hogy a tárgy társadalmi fontosságánál fogva eszmecsérét lesz képes előidézni: de úgy sejtem, hogy a nyári hév, vagy talán a hazai ügyek válságos fordulata is lankasztólag hatott a gondolkozni szerető főkre, s felszólalásom hasonló lón a pusztában kiáltónak szavához.

En úgy vagyok meggyőződve, hogy a társadalom szükségét a politikai forduló pontoknál sem szabad soha szem elől tévesztetni: azért ezuttal ismét megkísértem tovább fűzni készakarva félbeszakított eszméláncomat társadalmi életünkre nézve.

1848-ban három kaszinó volt Szegeden, felső-, bel- és alsóvárosi; mai nap egy volna — a belvárosi; de ugylátszik a felsővárosi, noha névleg megszüntvén, a szomorú emlékü 12 éves kormány által elnyomatott, tetemes vagyonával élénkebben látogatott saját helyiségével most is több életképességet mutat, mint a belvárosi, névleg élő, de tényleg szünetelő, tengődő egylet. Az alsóvárosi kaszinónak újból felállítására érdekében egy igen szép ívet láttunk forogni, hol városunk polgárkoszorujának derék részével találkozánk: tehát ez is fel fog támadni, de fel is kell támadnia. A buzgalomnak egy kis, csak épen kellő fölemelkedése mellett három kaszinónk újra fog születni, és leszen e városnak három oly intézete, melyekre egyenkint és együttvéve a legidvösebb szerep vár.

Szólok először az alsóvárosiról:

Anélkül, hogy a három intézet öszmüködését elejteni tanácsosnak vagy még is engedhetőnek vélném, szabadjon az alsóvárosi kaszinót e város nagy kiterjedésénél fogva az öszvetített szellemi és anyagi emelkedés felé törés útján minden elvonultság nélkül kiváló figyelemmel a földmivézés, a mezőgazdaság terén képzeln. Igaz, hogy Csongrádmegyének van már gazdasági egylete; de ez korántsem zárja ki az alsóvárosi kaszinót a gazdaság teréről, sőt ha úgy akarjuk, épen ez egy-

let képező nagy támaszát mint főtényező az alsóvárosi kaszinó képviselheti. Nagy és üdvös teendő vár ezen kaszinó-egyletre a mezőgazdasátra alkalmas szegedi nagy határban, de azonfelül tanyás gazdáink bevezetését és folytonos összeköttetését is kell eszközölnie a szellemi és anyagi mozgalmak eme új korszakába, hol az alkotmányos élet egyenlőségi elveinél fogva a nép minden rétegének összeköttetésre, egyenlített hatásra van szüksége ugyanarra, hogy e nagy határu város területének bármely zugában élő tanya erős szellemi és anyagi kapcsolatban éljen a nagy egészszel.

Hogy a haza és e város minden mozzanatát egyszerre megérezze minden polgár, s hogy tudta és akarata nélkül nagy döntő társadalmi és közéleti kérdések el nem döntethetvén, magának az egyleti élet mezején kellő színvonalos tapasztalást, belátást nyervén, bele is szólhasson oda, hova mindenkinek nemcsak egyenlő joga, de szent kötelessége van, ezt csak a társadalmi életben érhetjük el, erre az eszmecserek legtisztább helye, a kaszinó van leginkább hivatva és képesítve.

Lehetetlenség világosabban és bővebben elmondanom, mily nagy és elkerülhetetlen szükség, hogy az alsóvárosi kaszinó mentül előbb felálltassék. De ugyisint a felsővárosi is, mert:

Igen jól tudjuk, hogy az 1848-at megelőző politikai szellemharcban mily fontos szerepet vitt a felsővárosi kaszinó ugyanannyira, hogy e nagy város egyedül a felsővárosi kaszinónak köszönhető, hogy ama nagy fejleményes korszak nem talált bennünket készületlenül.

Igen jól tudjuk, hogy a szabad királyi városoknak mily primitív fogalmak voltak az alkotmányos élet módjairól a múlt időben, midőn a királyi városokat az úgy gúnyolt nyárspolgárság, de különösen az ugynevezett komunitások kormányozták; mennyire ki volt zárva a köznép a közügyek vezetéséből; majdnem jobbágyai valának az ezek a 60 komunitás által képezett városnak, s midőn a polgári jog oly drága, a komunitási hely oly fokozatos, oly nehezen elérhető, s csak felülről lefelé születő volt, mily nagy önmegtágadás, mennyi nagylelkűség, emberszerető lemondás kellett ahhoz, hogy valaki zsarnok természetű, de mégis törvényes előjogáról lemondjon, s hogy ez előjogok az egyenlőség elvén kiterjesztessenek a nép minden rétegére!

Ekkor támadtak a pecsovicsok, akik sehogy sem akarták az ő előjogaikat az emberjog szerint egyenlő polgártársaikra kiterjeszteni, s már midőn a nemes urak kiterjesztették az ő csakugyan hűbéres jobbágyaikra is, a sz. k. városok komunitásai, polgárai nem akarták az új intézményeket megismerni.

Ezen megismerési, a szabadelvű, az emberi jogot tiporni nem akaró, a testvérisülést ohajtó, az alkotmányos élet új fejleményét felfogó nagy mozzanatban Szeged városát a felsővárosi kaszinó segíté elő.

Valamint tehát eddig, úgy ezután is — amint erre legközelebb is példa volt — a felsővárosi kaszinó szabadelvű irányának nemes emelkedett voltával hivatva van a józan haladást minden elfajulás nélkül természetű moderben vezetve, a fejtelenség- vagy reactionnak még árnyát is eltörölve, szabadelvű közhatalást buzogtatni a közérdekek felé.

Ha nem mondjuk is, hogy ő a vezér, de ki vitathatja el egészséges jó irányát, s mint ilyen nagy súlyt képes a többi városrészek által is ápolt szabadelvű törekvések mérlegébe vetni. Hogy ne irigyeljük, ne legyen ő vezér, de legyen támasz, oly erős, amely meglévén, mint jó el nem felelhető és bűn nélkül el nem hanyagolható. De azonfelül a folyókkal, halászat- és hajózással megáldott kereskedelemből és más idevágó iparból élő nagy városunknak az ipar e terén szintén képviselője lehet és kell, hogy legyen a felsővárosi kaszinó anélkül, hogy a nagy közérdektől elvont kasztot képezze.

Ily nagy horderejű multja mellett — nem foghatjuk meg — mi azon zsidbasztó ok, melynél fogva e kaszinó — biztos anyagi állása mellett — magát mindaddig újra nem szervezte? Nem láthatunk a jövő homolyába, de bármily eshetőségekre készen kell lennünk; s hogyan leszünk azok, ha nem lesz egy központ, mely körül bizalommal, reménnyel egybeseregeltünk? Van bűnös hanyagság, mely egyesek közönye miatt egész nemzedéket keményen sujt, s kik vezérszerepre hivatvák, ily hanyagsággal minden felelősség egyedül őket terheli. Nem szükség világosabban szólnunk, mert a gondolkodni szerető fő ugyis sejti, mire célunk! Vigyázzunk tehát, hogy készületlenül ne találtsunk!

a K.

Szegedi építkezés.

II.

Az építészeti történetéből olvassuk, miként a változó hullámzású évszázadok hosszú során valamint a tudomány, művészet, műipar, mesterség, úgy a középítkezés a mivelődés különböző fokához képest különböző vala, és pedig majd helyes uton haladt előre, majd tévesztett irányban visszahanyatlott.

Minden időben szerencsés volt a kor, ha tün-

döklő elmék s mesterművek után haladhatott; szerencsés, ha a szellemi korlátoltság borongós időszakában is birt annyi felfogással, mennyi elegendő a célszerűen alkalmazkodó utánzásra.

Midőn Görögország a török járom nyüge alá esett, a menekvő művészek Italiába vivék utánzásul Athene remek műveinek mintáit; ennek nyomán a kereszténység első századaiban felvirágozott a nagyszerű és komoly római építészeti, mit nyugaton nemsokára a változatos góth építészeti (styl) váltott fel. Azonban századok multával ez is elfajulván, az újabban megváltozott műveltség behatásainak meghódított műépítészeti által végkép elejtettet.

Vannak sokan, kik hazánkban az építészeti török idő előtti virágzását tagadni szeretik; mert műemlékeink száma nemcsak kevés, de nem is nagyszerű. Feledik a történetet, mely előszámlálja a nehéz napokat következményeivel együtt; azonban maradtak műemlékeink, habár sok drága műereklét részint a tudatlanság, részint a haszonlenség vagy álművészség elhanyagolt, megsemmisített, s anyagjait más épületekre felhasználván, vagy végkép átalakítván, eredeti alakjától megfosztott; s így mi még sem voltunk az építészeti terén egészen utósók. Régi görög és római remekek vétetvén példányul, képződött a renaissance (újraszülető) styl és az oszloprendek használtattak, lett légyen az emelkedő épület templom, kastély vagy egyszerű ház, e styl több átalakításon ment keresztül, míg a múlt században az ugynevezett barock modor is tért foglalt túlságos cifra-ságaival, mely egyenes vonalt sem függőlegesen, sem hosszúságban nem türt.

Görögország újraszületése után aradi születésű ifj. Hoffer a görög udvarnál építész Athene-nek a szabadság és önkormányzás legvirágzóbb korszakából hátramaradt nagybecsű építészeti ereklét a legkitünőbb és legfáradhatatlanabb szorgalommal műszaki szemle alá vévén, lerajzolgatá, melyek építészeti lapokban műtészeti által közöltetvén, az építészeti tudomány gyarapítására befolyással voltak.

Hild, Pollák pesti építészek kezdettek a renaissance szebb modorában építeni. Nevezetesebb építmények az esztergomi bazilika, az egri érseki székesegyház, a pesti muzeum és az épülfőfőben lévő pest-lipótvárosi templom; azonban midőn ily monumental épületek kedvező benyomással vannak reánk, annál bántóbb némely építkezések tévesztett modora, mint ezt nálunk a rókusi templomon láthatjuk.

Újabb időben divatba kezdett jönni a góth, várac, bizanci és mindenféle egyveleges kipiperézt névtelen styl. Nem művésziesség, hanem a cifra rajzolás kézi ügyességének megtestesítése és a színek mázolása, a vasuti építkezések utánzása ragadá el sok építész fejét. Öszhangzástalan változatosság lévén napirenden a vasuti építkezések a városok szélein, és a vasuti vonalon egyenkint elszórva sajátos szempillantási meglepetést okoznak, melyeknek módja azonban városi magán építésekénél a műtészeti bírálatán kívül esvén, a figyelő szemlélőt szorongó érzellemmel árasztják el.

A góth styl újabb föllevenítésén kitünő sikerrel működnek Henszlmann és Lippert hazánkfiai.

Ezek előrebocsajtása után vizsgáljuk építkezéseinket, szem előtt tartva a régi építészeti szabályt. A jó építésnek három tulajdonsága van: kényelem, szilárdság és gyönyörködtetés. Tehát a lakó épület legyen kényelmes, igényeinknek megfelelő, télen nyáron alkalmas, helyes beosztással a butorok célszerű elhelyezésére; mert mindenki tudja, mily kellemetlen a rozsol beosztott házban a lakás. Az épület legyen szilárd, tehát jó anyagból; mert a jó épület, habár drágább is, de biztosabb, tartósabb, kevesebb évi javítgatást, tatarozást kíván, és a befektetett kamatozó tőke nem oly idejekorán semmisül meg. Gyönyörködtető vagy kedves is legyen az épület, azaz ne csak az építető maga gyönyörködje épületén, hanem más is, és midőn a városban az építkezés az egésznek jellegére befolyással van, az építetőnek társadalmi kötelessége a műtészeti figyelmét is tekintetbe venni és helyeslésének kinyerésére törekedni; mert a vagyon nem képesít még bennünket a jó építésre; nem kevesebb az építész kötelessége, ki vállalkozásait csupa üzleti vágyainak kielégítésére kirekesztőleg nem fordíthatja.

Sajnos, mikép napjainkban sokan felületlen műszaki képességgel, nem nagy lelkiismeretes gondal üzik az építészeti, mi által az izlés épen nem nemesül, az épületek egyhangu unalmas modorával a város alakját csupán házak halmazaiá alakítják.

Nálunk mindenki saját házában kívánván lakni, az építkezés modora igen változatos; de a tökéletes szilárd anyagok alkalmazását kevés épületnél találjuk, minek következtése az, hogy a házak nagyobb része igen hamar elrongyosodik.

Nem lehet ugyan kívánni, hogy minden épületen valami magasabb művésziesség legyen szemlélhető; de nagyobb épületeknél talán mégis méltán ohajtjuk az izlést, kényelmet és kellő szilárdságot.

Régibb épületeink egyszerűek lévén, hiában keressük bennök a művészi csint; de ennek hiánya

nemcsak városunk falai között, hanem már szinte nagyobb városainkban is tapasztalható; megjegyezvén, miként ennek nem mi, hanem a körülmények és viszonyok, melyek életerünket zsidbasztották, okai. Újabb épületeink, melyek Hild-féle modorban építvők, kedvezőbb benyomást nyújtanak és városunk díszére szolgálnak. △

Helybeli újdonságok.

— (Tanévi zárünnepély.) E hó 30 án tartott meg a helybeli főgymnasiumi ifjuság tanévi zárünnepélye. Tárgyát ez ünnepelekre magyar, latin, olasz, görög és német remekirokból betanult szavalmányok s közönkint felváltó dalok tevék. A helybeli értelmiség díszes vendégkoszorúja sok élvezettel hallá a jelesen elmondott szavalmányokat, s műszabályok szerint elzengett egyházi és hazafi szellemű dallamokat. Nem kevesebb élvezetet nyújtottak a számos és nagy részben sok ügyességét tanúsító rajz- és festvénymutatványok. A gymnasiumnak ismert nevű derék igazgatója, ft. Schröck Ferenc ur a hazai körülményekből merített tanulságos irányszavakkal bocsátá szárnyra a gondolai alá bizott reménydús ifjuságot, melynél tapintatos szavai mindenkor oly fogékony kebelre találnak. Ez ünnepele megemlést nem zárhatjuk be méltóbban, mint hazafiúi ohajunk azon öszinte szavaival: vajha a derék tanári kar e sysiphusi munkával járó tanrendszert utószor kezelte légyen e tanévben, s a szünidő alatt szerzett új erőt hálsb tanrendszer életbeléptetésére áldozhassák!

— Hétfőn délután mi is körülnéztünk egy kissé a vásártären, s láttunk üres sátorok alatt unatkozó iparosokat és kereskedőket. Tovább mentünk tehát, s láttunk egy sétatny hosszában sok helyt nagy népesoportot. Vajjon mi érdekes iparcikk lehet az, mit úgy körülvesz a sokaság? A legio-szamu sorspergettyűsök és kockajátékosok asztalai — tehát pénz mint árucikk! Halljuk, hogy ez új keresetmód-jogért a vállalkozók bizonyos díjt tartoznak fizetni. Ha csupán jótékony célra fordítatik is az ily iparjogból befolyt összeg, még akkor sem mernénk rámondani helyeslésünket, mert a játékszenvedélyt inkább korlátozni kell, mint előmozdítani. A közérkölség előmozdítására hatni sokféleképp lehet, s ki e tárgyban elmulasztja a legkisebb alkalmat is, egyik legszentebb emberi kötelességét mulasztá el!

— Nyiry György szinitársasága pár nap óta körünkben van; szorgalmas igazgatója bérletet nyit nyole előadásra, melyekre vendégeül Némethi György urat s Bognár Vilma kisasszonyt volt szerencsés megnyerni. Legközelebb színpadra fog kerülni, mint értesültünk, a „Hontalanok“ című új eredeti dráma, énekekkel, három szakaszban. A tárgyválasztás elég szerencsés; kíváncsiak vagyunk, miként sikerült szerzőnek a mozzanatokat cselekvényekbe önteni?!

—ti. A helybeli főtanoda természettani műterme ismét becses ajándékban részesült. Városunk derék fiai: Gyorgyevics György tanácsnok és Skultéti Andor ügyvéd urak egy vadászat közben elejtett s gondos ügyességgel kitömött nagy sast sziveskedtek beküldeni a máris szépen felszerelt madár-gyűjtély számára. Fogadják a nevelés érdekeit még mulatságuk közepett is szívükön viselő lelkes polgártársaink az intézet hálás köszönetét.

—ti. Hogy a közelebbi időkben mind építkezéseink, mind utcáink sokat nyertek izlésben és tisztaságban, mindnyáján örömmel bevalljuk; de hogy még némely utcáink némely házbirtokosai, dacára a hatóságilag történt intézkedéseknek, maig is az óvilági korhadt állapot kényelmetlenségeiben panganak, az bizony senkinek sincs inyére. A többi közt a szegfü-utcaiban néhány alant fekvő s deszkafoszalányokból vagy tégladarabokból rügtönzött járdaféle valami lehetlen, hogy bántólag ne hasson, kivált esős időben, az átmenőre nézve. Vagy a szegfü-utca nem négy láb szélességű járdával volna ellátandó?

—ti. E napokban egyik tanyai polgártársunk, ki minden üstökös megjelenését hadüzenetnek tartja, szerfölött aggódék a mindinkább eltinedező üstökös miatt már csak azért is, mert hallá, hogy azt legújabban Garibaldinak keresztelték. „Soh' se aggódjék azon, — ugymond földije — hisz ő még csak most készült istenigazában megindulni.“

— Sétányunk a vár mellett estenkint igen élénk volna, de a nagy szárazság miatt e kis felüdítő hely csaknem élvezhetlen a nőnemnek a nagy por miatt. Kérjük azokat, kik a közönség irányában e kényelem megszerzésére befolyással lehetnek, sziveskedjenek valami módot kitalálni, hogy legalább a főt estenkint megöntöztessék, ha már a mellékutak zaharája ily jótéteményben nem részesülhet is.

— Dugonics halála évfordulati napján a műkedvelői színelőadásból bejött tiszta jövedelem 116 frt 13 kr.

— A múlt számunkban említett Dugonics-márványlapra nézve bővebb értesítés után kijelentjük, miszerint indítványozója egy községtanácsi tag volt, s kivételére a közbejött alkotmányos új választás miatt már idő nem jutott.]

— A Neumann-féle uszodában f. hó 29-én azon órában, midőn a katonák tanulnak uszni katonai uszó mesterek felügyelete alatt, egy katonája uszó mesterek szemeláttára a vízbe alá merült, s bele is halt. Ezért természetesen Neumann ur nem lehet felelős, mit is a másféle hír terjesztőknek az úgy valódi állásaként mondunk el.

— Egy közgyűlési határozat szerint a Tisza partján kirakott fát csak nyolc napig volna szabad ott hagyni, hogy az újabb érkezőknek is legyen helyük: azonban ugy látszik nem igen tartatik meg szorosán a kijelölt idő, mert a parton annyi fa van összehalmozva, hogy miattuk járni is alig lehet. A másik panasz pedig az, hogy az üres hajók a régi gyakorlat ellen ott hagyatnak, hol a terhés hajók kikötője van, mi miatt a kirakodás csak ügygyel-bajjal történhetik. Ajáljuk mind a két esetet az illetők figyelmébe!

Hazai tudósítások.

— Kis-Kun-Majáról tudósítanak bennünket, hogy az adó erőszakos behajtása ott is meg fog kezdeni a napokban. Óvó például főlemlit tudósítónk egy szerencsétlen esetet, mely ott egy családdal történt. Ugyanis a háziasszony téstát készített, s mákkészletét megtörve, reá hintette. Evés után mindegyiken örültség jelei mutatkoztak. A segítségül hivatott orvos megvizsgálván az étel maradványát, észrevette, hogy fehér mák helyett beléndek mag volt ráhintve. A segítség elég jókor érkezett, s a kór további jelei megszűntek.

— Csongrádi legújabb tudósítás szerint, a Pestről érkezett kedvezőtlen hírek a lakosokat eddigi kitartásukban az adó nem fizetése iránt annyira megingatták, hogy f. hó 25-től kezdve vetélkedve sietnek adóhátralékaikat lefizetni. Azonban a beszállásolástól még senki sem ment, sőt az a hír jár, hogy minden tartozás lefizetése után még 30 ezer frtot kell lefizetniük a sarcoló katonaság számára, s erre legközelebbi utasítást várnak.

— Pesten a napokban a „Sas” szállodában

bizonyos egyént, ki magát Nagy Jánosnak nevezte, mint Thury Pált elfogott a hat fegyveres katonával megjelent főhadnagy. Említett hazánkfia állítólag Szabolcsmegyéből való.

— Pesti tudósítások szerint, a kir. leirat felolvasása óta az országgyűlési követek egyre értekezleteket tartanak; a határozatpártiak Nyáry Pálnál, a feliratiak Deák Ferencnél. Egy értekezletben Deák Ferencnél egy saját tollából folyt felelet olvastatott fel, mely pontról pontra megcáfolja a kir. leiratot. E kidolgozatát Deák 16 követnek adá át át gondolás végett, s ezek foglalkoznak jelenleg Deák elnöke alatt e fontos ügyben.

— Legújabb pesti hírek szerint az országgyűlés egy új felirat szerkesztésén dolgozik, hogy Európának újonnan megmutassa őszinte loyális érületét; s hogy a királyi leiratban idézett részint értelem nélküli, részint épen saját jogunkat bizonyító törvényeket bővebben felvilágosítja, s a leiratban foglaltatott gyanúsításokat elutasítsa. — Hallomás szerint a képviselőház aug. 1-jén fogja legközelebbi gyűlését tartani.

— Országbírói körlevél az összes törvényhatóságokhoz. A nmlgu m. k. kuria mai nap tartott teljes vegyes ülésében határozatilag ünnepelesen kijelentette, miszerint az országbírói értekezlet által ideiglenesen javaslatba hozott törvénykezési szabályokat, miután azok ő es. k. Felsége által legkegyelmesebben helybenhagyatván, az országgyűlési képviselőháznak f. é. szent Iván hava 22-én és a főrendiháznak f. é. szent Jakab hava 1-én hozott egybehangzó határozataiban ideiglenes kiegészítő gyanánt használhatóknak kimondattak, — addig, míg az alkotmányos törvényhozás másképp nem rendelkezik, azonnal mindennemű törvényes eljárásaiban állandó zsinórmértékül követendő. Midőn ezen határozatról a t. közönséget f. é. Boldogasszony hava 31-én és szent György hava 30-án 150. és 855. számok alatt kelt leveleim kapcsában tudomás és mihez tartás végett értesíteném, boldognak érzem magam, hogy a Mindenható elérnem engedte azon időpontot, melyben annyi viszontagság

után végre lehetővé vált a hazai igazságszolgáltatást a törvény előtti egyenlőség magas elvének megsértése, a lefolyt 12 év alatt támadt új jog- és birtokviszonyok megzavarása, a közhitel megrendítése és a jogfolytonosság megszakadása nélkül alkotmányos alapokra visszavezetni. Minnek következtében a t. közönségnek hivatalos használat végett egyelőre mellékelve megküldeni kívántam az országbírói értekezlet munkálatának... hivatalos kiadásban megjelent példányát; azonkívül pedig egy aláírással és szokott hivatalos pecsétemmel ellátott ilyen példányt pótlólag megküldeni fogván. Ki is többnyire hazafiúi üdvözlétem kijelentése mellett maradok a tisztelt közönségnek Pesten, 1861. évi szeptember Jakab hava 23-án, gr. Apponyi György, országbíró.

— B. Vay, midőn a pesti közgyűlési testület által megtiszteltetett, azon ohaját fejezte ki: vajha alkalma nyílnék neki mint volt korlátnoknak felszólításra nyilvánosan számot adni. Mint a lapok írják, erre nemsokára lesz is alkalma, mert Borsodmegye a leköszönt Szatmáry Királyi Pál helyett őt választotta meg követnek.

Vegyes hírek.

— Garibaldi július 18-ról írt levelében londoni barátainak a többiek közt így szól: „Egy miniszter sem képes a világtörténetet készíteni vagy feltartóztatni. Ha a tehetetlen diplomácia világtengerré volna képes változtatni a Minciot, az olaszoknak mégis át kellene gázolniok rajta. Velelencének legközelebb olaszoknak kell lennie, ha Olaszország osztrákká nem akar válni, s ez, ha Isten úgy akarja, nem fog megtörténni. Ha nem csal hitem, ez események legközelebb kihivandóknak caprai magányomból. Nem titkolhatom örömetem önök előtt, hogy Olaszország utolsó és legnehezebb harcának részese lehetendek.” E levél adhatott alkalmat azon hírekre, hogy az olasz hős a sziget elhagyta, vagy elhagyni szándékozik.

TÁRCA.

Egy Garibaldi-önkéntes kalandjai.

IX.

Mialatt helyre vergődttünk, hatalmas vihar kerekedett föl, s az eső egész éjén át egyre szakadt. Cosenz tábornok elküldé szárnysegédét, Wisky urat, ki a napi csatában leginkább kitértette magát, ha vajjon nincs-e valami hiány, s ha rendben van-e minden.

Abból, mit megszerezni lehetett, valóban nem is hiányzott semmi, de csakis szalmában volt bőség. Reggel óta egyre mentünk és csatáztunk, ki voltunk fáradva teljesen, de e szó gyöngye állapotunk hű kifejezésére. Mi eleségünket illeti, arról, nem is érdemes beszélni. Csak most sajnáltuk igazán vállalkozó Framboisynkat! Ily ember mellett nem vala szükség ébhaláltól félni. Egy tojás elegendő lett volna neki, hogy egész tizedességnek rántottát csináljon; de mint mondám, Framboisy a legérzékenyebb oldalról megsértve, elhagyta csapatunkat, s a percben, midőn távolléte miatt szomorodtunk, ő egész kényelemmel gyakorlá Messinában a nemzetőrséget.

Hajnalban három óra tájban riadót doboltak, s a sereg az egyháztéren egybegyűlt, a kis dobos nem volt ott; e szegény fiu nagy zuzást kapott, s a betegeknek elmaradt. Megindultunk Paugam vezérlete alatt, ki de Flotte helyét foglalta el.

Soha nem volt ennél nyomorúságosabb utunk. Az eső elrontotta az utat annyira, hogy a hegygerincen kelle mennünk. Csak szuronyaink segítségével birtunk előre haladni. Minden percben meg kelle állnunk, hogy ki fújuk magunkat. Több órai menet után egy magaslaton megállapodtunk, közel egy gyönyörteljes forráshoz, hol legalább jó nagyokat ihattunk, mert már szomjan is majd elhaltunk; ivás után mindenki lepihent a lehető legkegyelmesebben a nedves, vagy inkább sáros földön. De úgy látszott, hogy sátor, eleség s hadiszer hiányában rövid lesz itteni tartózkodásunk.

Dél felé csakugyan indulót fújtak. Az eső gyönyörű augusztusi nap váltá fel, mit örömmel üdvözöltünk. A nap heve égetett, de legalább megszárítá ruháinkat. Estve hat óra felé, áthatolva nagy nehezen egy patakon, erdőt pillantottunk meg, melynek oldalánál egy pusztaság magaslaton terjedelmes burgonyaföld terült el.

Kié vala e föld? Nem tudhattuk annál kevésbé, miután a szomszédságban semmi olyast nem vettünk észre, mi lakáshoz hasonlított volna; én részemről azt állítom, ha nem titokszertien volt Framboisy által elővarázsolva e föld, bizonyára a Gondviselés műve vala. Akármiben van a dolog, ha e földnek volt gazdája, mi nagyon valószínű, én személyesen is, de egész csapatunk nevében is bocsánatot kérek tőle, de e burgonya egyszerre eltűnt. Fát vágunk, tüzet gyújtottunk, s a hamu-

ban nagyszerű burgonyasütés volt; szóval oly pusztítást vittünk végbe, hogy megbotránkóztunk volna rajta minden legitimitas barátja, ki e tettünket látja.

Rendeletet adtak ki, hogy sátrakat építsünk, ami annyit tett, hogy végre lombsátor alatt fogjuk tölteni az éjét. E szerint tehát kényelmünkben mi sem hiányzott, s nem volt mit irigyelnünk a capuai kéjlethez. Szerencsétlenségre hadban az ember tervez, az ellenfél rendez. Alig kezdték a legfáradtabbak nyugalomra dőlni, midőn hirtelen fegyverre szólítottunk. Egy számban jóval nagyobb nápolyi sereg reánk bukkant.

Az est már beállott; azonnal visszahuzódót doboltak, s az előbbi uton visszaindultunk azon különbséggel, hogy most lefelé mentünk. Mint tegnap estve, ép úgy jelenleg megeredt az eső, s csak úgy szakadt nyakunkba. Ez éjén soha nem feledem el. Csaknem szaladva mentünk minden pihenés nélkül, nyakunkon lévén a nápolyi sereg. A lovasság, mely előcsapatot képezett, oly közel vala, hogy behallók lovaik nyerítését. Legsebesebb haladásunk közepett egyik társam megbotolván, elbukott, s fegyvere elszűt. E jelt már csata kezdetének vettük, s rendezkedni kezdtünk, de a dolog csakhamar felvilágosodott; a golyó az önkényes lábán átfuródott; hirtelen gyaloghíntót gyártottunk s a beteggel tovább haladánk. Őt vagy hat nápolyi lovas már beért bennünket; tüzelünk reájuk, kettő lebukott lováról, a többi visszavágtatott.

Végre egy szoros völgybe jutottunk, hol egy patakon minden nehézség nélkül áthatoltunk, de az ut a nápolyi katonaságnak járhatlan lévén, megkelle állniok; ideje is volt, mert már az egész térséggel rendelkeztek.

Ejfélt után egy óra lehetett, s mi esti hat órától csaknem futva mentünk. A parasztoktól, kikkel találkoztunk, megtudtunk, hogy Garibaldi sebesen közeledik Reggióból felénk. Ez újság föllekesített bennünket, s feledők minden fáradalmainkat, oly igézőleg hatott e név reánk. Megállítottak bennünket egy — hat-hét házból álló falucsukában, s mindegyikünk behelyezé magát, ahogy lehetett, a nedves lakokba. Napkeltekor utunkat folytattuk s délfelé Villa-San-Giovanni-hoz értünk, körülbelül azon helyre, hol partra szállottunk.

A magaslatról, hol elhelyezkedünk, kivehető vala a fénylő távolban Sicilia, s még meg is különböztethetők, a part homokjára lehajolva, azon társainkat, kik a szigeten visszamaradva várak a szárazrai kiszállást. A tengerparton felismerők Altemare várát és Torre-Cavallot, melyek tusára készültek. Köztünk és e várak közt — féloldalról vala Garibaldi hadteste, mely bennünket örömrivalgással fogadott. A hadtest, megértvén parancsnok tervét, tapsolt örömeiben; bennünket éjszaka felé küldöttek, tétetvén, mintha egyenesen Nápolyba akarnánk menni, hogy tévutra vezessük s eltávolítsuk a királyiakat; s a hadiesin tökéletesen sikerült.

Mindenek előtt eledelt osztogattak ki köztünk, melyre igen nagy szükségünk vala, s mialatt mi egy kis katonas reggelit hevenyészénk, egy különös látványnak voltunk tanui. Mint látható, nem vol-

tunk épen számalomra méltók, mind ennivalónk, mind vigjátékunk megvolt, — panem et circenses, — egy nápolyi hajó, mely kiszállásunknál annyi bajt okozta, azon gondolatra jött, hogy megostromolja világitó tornyunkat, mely természetesen nem akart az udvariasságban hátramaradni.

Garibaldi nem tűrhetvén e hasztalan zajt, egy követet küldött a várdák parancsnokához, hogy szüntesse meg a hajó tüzelését, különben ő azonnal támadót fuvat. Mondja meg ön a kormányzóknak, — tevé hozzá — hogy hasztalan vérontás helyett ő is legokosabban cselekszik, ha megadja magát; adok neki félóra megfontolási időt.

Ez nemsokára mind megtörtént. Jelek váltattak a vár és hajó között, mely tíz perc alatt felhagyott a tüzeléssel, s a vár egy negyed mulva megadta magát.

A nápolyi katonák fegyver nélkül kijöttek s közbünk keveredtek, velünk kezét fogván s barátságot igérvén. Egész éj lőn, midőn a garibaldiak birtokukba vevék hódítványukat; én annyira elvalék fáradva, hogy szinte szebaim is homályosan láttak; a véletlenség egy szobába vezetett, melyben egy ágy volt, hová én magamat — mint voltam — belevettem, s alvám az igazak álmát.

De miként Cæsar mondá, semmi sincs oly jól megcsinálva, hogy ne volna rajta még valami igazítani való; hátra volt még Scylla várdát bevennünk, mely erős helyiséggel és negyven ágyuval volt ellátva, s amelyet mi nem hagyhattunk hátunk mögött hadjáratunk sikere kockázatása nélkül. Szerencsétlenségünkre tüzérésünkre még nem érkezett meg Siciliából. Igaz, hogy mindennap vártuk megérkezettüket, de az ostromlási lassu munkát megkezdeni akkor, midőn az egész sereg égett a vágytól Nápolyba mehetni, valóban nem látszott korszerűnek.

Cosenz tábornok egy hirnökkel megjelent a vár előtt, hogy felszólítsa a parancsnokot a várdá megadására.

A parancsnok megütöközve e követelésen, habozni kezdett. Ez alatt néhány garibaldi-vitéz, kik kíváncsiságból követék a tábornokot, s egyszerűen hogy lássák, mi történik, megállottak a vonóhidon, melyet az állomásfőnök elfeledett felhuzatni. A kíváncsiak száma percenként szaporodott, ugyannyira, hogy midőn fel akarák huzni e szerencsétlen hidat, már késő volt.

— Látja ön, — mondá a hirnök — az első bástya már be van véve, minden ellentállás fölösleges lenne.

A várparancsnok annyira elrémült e látáson, hogy egészen megfélekedezett a birtokában lévő második bástyáról.

Aláírta a hely megadása okmányát. Tüzérésünk épen e percben szállott ki a szárazra.

Scylla kis város, meredek s csaknem hozzáférhetlen hegylejtőn fekszik. Ha valamely ellenséges boszút akarnék állani, csak e járhatlan sziklákon parancsolnék neki két-három órai sétát. Van e városban egy szép zárda a kapucinus atyák birtokában, egy igen hegyes sziklacsúcsra építve.

E zárda — igazat szólva — csak remetelaknak mondható, mert alig van benne tizenkét szerzetes. Kíváncsi voltam e helyet látni, mielőtt Scyllát odahagynám. Sajátságos hideg és szomorú érzet ragadja meg az embert, e szomorú és pusztá zárdába lépve, azt hiszi, hogy sirba lép. Végig járva a folyósókon, egy szobácska ajtaját egészen kitarva találtam; betekinték s egy rozsz ágyon — valóságos zárda jelenet — egy viaszfőér-színtű aggastyánt találtam fekve, ujsággal kezében.

Féjével barátságos üdvözlést intett, mintegy bemenetre híván, s kezével egy zsámolyra mutatott, mely egyetlen székül szolgált cellájában.

E szegény ember fájdalmas csúzban szenvedett; kérdé tőlem, ha francia vagyok-e, s én válaszolám, hogy párisi születésű vagyok.

— Ah! — kiálta fel — Frankhon nagy ország, s nyelve felséges. Én tudom minden költőket könyv nélkül. — S elkezdett Hugo Victorból szavalni.

A társalgás csakhamar igen benső szint öltött. Ez öreg szerzetes magasb műveltségben látszott részesülni; igen jól és határozottan beszélt, több nyelvet ismert, s beszédébe görög és latin idézeteket vegyített.

Azon gondolat merült föl bennem, hogy valamely rettenetes vihar töré meg ez ember létét s dobá ez ismeretlen zárda mélységébe. S én nem is rejtém el e benyomást.

— Ön nem csalódik, — válaszolá az öreg — van életemben egy borzasztó történet, melyet e napig magamon kívül senki sem tud. S miért ne mondanám el azt önnek? Már öreg vagyok, ma holnap elhalok; de ön fiatal, s legalább lesz valaki, ki meg fog emlékezni rólam, midőn e földön engem már mindenki elfeledett.

A szerzetes ezután elbeszélé kalandjait, melyeket röviden én is elmondok.

Meglehetősen birtoku polgári családból származván, Rómába küldetett tizenhét éves korában, hogy papi pályáját bevégezze. Egy bibornok, ki a papnövendék szorgalmasan látogatá, észrevéve korai értelmét, s kijelenté, hogy őt környezetében mint apródját szívesen látná.

A bibornok kívánsága parancs vala. A fiatal papnövendék leveté kék öltönyét, hogy fölvegye ő kegyelmessége apródja egyenruháját.

E gyermek, mert még e néven vala nevezhető, a palotában szigorú felügyelet alatt vala, körülvéve mindenféle mesterektől. A bibornok fönn

hirdeté, hogy belőle egyházi fényt nevelend, s anynyira megkedvelte őt, hogy ezentul unokájának nevezé.

De a bibornoknak nemcsak unokaöcsese, de unokahuga is volt, kedves, fiatal kis leány, ki szinte a palotában lakott. A rozsz világ azt beszéle, hogy e leányka igen hasonlita a bibornokhoz, ki különben szép ember vala. Akármiben van a dollog, ez ugy sem tartozik a történethez; a két fiatal nem késett egymással megismerkedni, s minél előbb szerelmesek lettek egymásba.

A bibornoknak tudomására jutott a dolog. A fiatal unokát elviteté egy félrecső szobába, mely fogházul szolgált.

Midőn a fiatal ember két hó mulva előkerült, egy kegyetlen betegség után, halvány vala, s alig bírt járni. Irt a bibornok unokahugának; ez nem válaszolt: ő várt alkalomra, hogy szólhasson vele, ez szemében kinevette őt.

Egy szép napon az apród megszökött, odahagyá Rómát és eltűnt. Senki nem gondolt többé reá, midőn két év mulva a bibornok s a hercegnővé lett unokahuga szép csendesen sétáltak a mezőn, egyszerre álcás és ismeretlen emberek vevék körül kocsijokat. Fegyverlövések hallatszottak, a lovak elszabadulának, s ő kegyelmessége emberei futásnak eredének. Mivel a vidéket akkor sok rabló háborgatá, a bibornok pénztárcáját készíté elő, azt híven, hogy egypár tallérral véget vet e merényletnek, s még a rablókhöz beszédet is fog tartani, viseletük iszonyuságát elébük terjesztendő.

De a kocsiját megnyilik, az egykori apród fellép a hágesőra, s elváltoztatott hangon mondá: — Én vagyok; ugy-e nem várt ön reám?

Ugyan e percben két pisztolyt elsütött a bibornokra és unokahugára.

E tény után embereinek engedé át a zsákmányt, s a hegyek közé menekült, hol bolyongva nyomorultan élt, míg végre a véletlen őt a scyllai zárdába hozta.

Hatvan éve mult el, hogy ez esemény történt, azon percben, midőn a szerzetes nekem e történetet elbeszélé.

— De — mondám neki pár pernyi szünet után — nem bánta meg ön, hogy eként boszulá meg magát?

Megilletődve nézett reám.

— Megbántam-e? — mondá, szeméit hordván rajtam, melyekben sötét tűz villogott — nem értem önt. Azon belső elégtétel nélkül, melyet a bo-

szuállás ad, már rég meghaltam volna kétségbeesésből.

— Vigyázzon ön, — mondám neki — ez kevélység.

— Igen, — válaszolá keserű mosolylyal. Egy percig elhallgatott, s újra így folytató: — a kevélység s a fájdalom maradt csak meg bennem az emberből.

Irodalom és művészet.

— Pesty Frigyesztől ily című munka jelenik meg előfizetés útján Pfeifer Ferdinándnál: „Világtörténelmi napló az időtantudás kezdetétől a jelenkorig, különös tekintettel Magyarországra. Az egész mű 2 kötetben 50 nagy ivre terjed, s az első kötet aug., a második október végén fog megjelenni. Előfizetési ára 5 frt.

Színházi napló.

* Nyiry György dráma- és népszínmű-társulata mult szombaton kezdé meg színelőadásait. Első alkalommal „Parlagi Jancsi“ került színpadra. A címszerepben Némethi György ur működött mint vendég. Első fellépésnél üres színházzal találkozni, valóban sötét árnyalat a jövő reményeihez. Némethi ur játéka ezuttal a haladás több jeleivel lépé meg régi ismerősei közül a jelenvalókat. Énekére nézve túlszigorúak volnánk, ha a néhol mutatkozott hiányt a gyöngye zenekarnak nem rónók fel részben. A női szerepek meglehetősen voltak betöltve, a többiekről bővebb ismeretségek után.

* Vasárnap a „Vén darázs“ című 3 felvonásos vígjáték adatott; szerzője Némethi György. A darab meséje igen pongyola, valódi cselekvény igen kevés, társalgási élénkség egészen hiányzik, ha Borscsa szobaleány szerepét kivesszük, mely még itt-ott bir némi életrealitással. Legfényesebb — de nem érdemi részét a beleszótt népdalok tennék jó zene-kíséret mellett. Tóth Lina a szobaleány szerepében otthonosnak érzé magát, s az éneklés dalokban nem közönséges ügyességet tanusított. Némethi ur Szarvady Pál szerepében nagyon észrevetéte velünk, hogy nem s a j á t s z a k m á j á b a n játszik. Sepsiné- és Nyiry-né hálás szerepekben fogjuk a talán kedvezőbb véleményét elmondani.

* Hétfőn a „Honvéd-huszárok“ című népszínmű került színpadra. A mai előadás az eddigiek közt a legsikerültebbnek mondható, Sepsiné az övegy szerepét megható bensőséggel, Nyiry-né az ezredes leányát a magasabb körű hölgy finomságával tetszésnyilatkozatok közt adák. Tóth Lina Rózi szerepében mind játéka, mind éneke által a közönségnek többszöri tetszésében részesült. Némethi ur Aladár szerepét, Várady a nagybátyiét szinte sikerülten adák, s e kerekded előadás igen-igen csekély számú közönség előtt ment végbe. E részvétlenséget azonban mi némileg a darab legújabb történet kétszeri adatásának ohajtjuk felróni.

ÜZLETI HIRNÖK.

(Sz.) Szeged, július 30-dikán 1861. Az utósó bécsi hetivásáron 40,000 mérő buza kelt el a multheti áron, mely összeg közt kisebb részletek új termésből is voltak. Vevők meglehetősen mutatkoznak az eladási helyeken, azért nálunk is nagyban kérdezősködnek a készletek után, s az új buza már is 8 frt 60—80 kr-ával kel.

Ily árak mellett a termelők nem panaszkodhatnak, miután mind a mennyiség, mind a minőség kielégítő.

Kukorica nem igen kerestetik; a tulajdonosok kissé visszatartják magukat, mert az eső kimaradt, mi e növényre nézve jelenleg felette szükséges volna, hogy a csövek kellőleg kiképződhessenek.

Új buzára történt már némi tüzet, melynek minősége általán igen kielégítő, sulya egy mérőnek 78—80 font.

Árpa s zab kevesebb kelendőségnek örvend; a repce is elhanyagoltabb ez uttal.

Gyapjuület épen semmi.

A jelen országosvásár folyásáról jövő számunkban

részletesen; addig is általánosságban mondható, hogy a marhavásár, ló- s szarvasmarhában gazdag vala, sertések is nagy mennyiségben valának; de vevők sem hiányoztak, s azért legnagyobb részben jó áron kelt minden. Az iparosokra nézve az eddigi vásár silánynak mondható.

Időjárásunk vasárnap óta, midőn szépen kezdett borulni de a föllegek máshol ürültek ki, tiszta és szeles; a lég kissé meghűlt, legnagyobb hőfok 22° R.

Üzleti terményárak: tisztabuza köble 8—8 frt 40 kr; rozs 5 frt 40 kr.—6 frt; árpa 3 frt 60—80 kr.; zab 3 frt 20—80 kr.; köles 7 frt -- kr.—7 frt 20 kr.; tengeri 4 ft 20—40 kr.

Szegedi piaci árak: Borsó mérő 6 frt. Lencse m. 7 frt. Paszuly 3 frt 30 kr. Köles 3 frt 50 kr. Burgonya 3 frt -- kr. Marhahus fontja 18 kr. Julhus 18 kr. Sertéshus 20 kr. Szalonna mázsája 30 frt — kr. Zsir iteje 50 kr. Lángliszt mázsája 12 frt 30 kr. Zsemlyeliszt m. 8 frt 20 kr. Kenyérliszt iteje 8 kr. Kukoricaliszt iteje 4 kr. Árpadara 2 ite 14 kr. Köleskása iteje 12 kr. Rizskása fontja 24 kr. Faolaj fontja 80 kr.

Repceolaj 40 kr. Lenmagolaj 60 kr. Faggyu mázsája 40 frt — kr. Faggyuyertya öntött fontja 40 kr, mártott 32 kr. Szappan fontja 48 kr. Kőrösfá öle 15 ft — kr. Tölgyfa 11 frt — kr. Lággya 7 ft — kr. Kőszén vékaja 44 frt. Széna m. új 1 frt — kr. Szalma m. 80 kr. Kender m. 21 kr. Len 40 frt.

Bécsi pénzfolyam június 29-én.

5% metallikus 68.20; nemzeti kölcsön 80.85; bank-részvények 746.—; hitelintézeti részvények 173.30; ezüst-agio 137.25; londoni váltók 138.30; arany darabja 6.59.

VIZÁLLÁS.

TISZA SZEGEDNÉL július 31-én 10' 11" 0''

Felelős szerkesztő: Szabó Mihály.

HIRDETÉSEK.

(192—1)

Hirdetés.

Szeged város tanácsa részéről közhírül tétetik, hogy a palánki ügynevezett Ferencéren eladásra jelelt hat ires ház-helyeknek egyenkénti örök eladása iránt f. évi augusztus hó 12-én délutáni 3 órakor a tanácssteremben nyilvános árverés fog tartatni.

A megálapított szerződési föltételek az alkamarási hivatalban eleve és bármikor megtekinthetők.

Miről venni szándékozik bánatpénzzel leendő megjelenés iránt értesítetnek. — Szeged, 1861. évi július hó 5-én.

Osztróvszky József, polgármester.

5-ször: Tüzi ölfák után szedendő díj évi hasznobérlete f. é. auguszt. 8-án délutáni 4 órakor.

6-ször: Új-szegedi bormérési és helypénzszedési jog f. é. augusztus 9-én délutáni 3 órakor.

7-szer: Kisteleki vendéglő — italmérési joggal f. é. augusztus 9-én délutáni 3 órakor.

Ezekre vonatkozó föltételek az alkamarási hivatalban bármikor megtekinthetők.

Mely árverésekre a bérleni kívánók illendően meghivatnak. Szeged, 1861. július 18-án.

Osztróvszky József, polgármester.

(169—8)

Hirdetés.

Szeged város tanácsa részéről közhírül tétetik, hogy a palánki ügynevezett Ferencéren eladásra jelelt hat ires ház-helyeknek egyenkénti örök eladása iránt f. évi augusztus hó 12-én délutáni 3 órakor a tanácssteremben nyilvános árverés fog tartatni.

A megálapított szerződési föltételek az alkamarási hivatalban eleve és bármikor megtekinthetők.

Miről venni szándékozik bánatpénzzel leendő megjelenés iránt értesítetnek. — Szeged, 1861. évi július hó 5-én.

Osztróvszky József, polgármester.

5-ször: Tüzi ölfák után szedendő díj évi hasznobérlete f. é. auguszt. 8-án délutáni 4 órakor.

6-ször: Új-szegedi bormérési és helypénzszedési jog f. é. augusztus 9-én délutáni 3 órakor.

7-szer: Kisteleki vendéglő — italmérési joggal f. é. augusztus 9-én délutáni 3 órakor.

Ezekre vonatkozó föltételek az alkamarási hivatalban bármikor megtekinthetők.

Mely árverésekre a bérleni kívánók illendően meghivatnak. Szeged, 1861. július 18-án.

Osztróvszky József, polgármester.

(193—1)

Házeladás.

Alóljegyzett az alsó tiszaszélen fekvő háztelkét, mely 1555 négyszögöl területet foglal el, az azon találtató jó anyagból épített és jókarban lévő épületekkel, melyek egykor vasuti indóházak használtattak, örök áron szabadkézből eladni szándékozik. A telek két testben van és két lakházból áll; az egyik lakház emeletes és foglal magában, földszint: egy termet, 3 szobát, 1 konyhát, 1 élestárt, 2 színt és 1 hambárt; az emeletben 5 szoba és 1 konyha. — A másik 4 szoba, 1 konyha és pincéből áll.

Értekezhetni iránta ugyanott. **Fajka János.**

Alóljegyzett alsóvároson, a Várad-utcában lévő 634-ik szám alatti 264 négyszögöl nagyságu háztelkét azon levő 3 jókarban álló laképülettel együtt örökáron eladni szándékozik. Az első épület 1 terem, 1 lakszoba s 1 konyha; a második 1 bolt, 1 lakszoba és konyha; a harmadik pedig 2 szoba, konyha és éléskamrából áll, ezenkívül van alattuk két pince, az udvaron elegendő faszin s egy kút. — Továbbá eladandó ugyanott egy szobabutorzat, koremai butorok s egyéb hozzá szükséges eszközök. Venni szándékozik értekezhetnek ugyanott alóljegyzett háztulajdonossal vagy sógorával Kunnerth Alajos urral. Szeged, július 26-án 1861.

(190—2) **Sismis János.**

(190—2)

Ház eladás.

Alóljegyzett alsóvároson, a Várad-utcában lévő 634-ik szám alatti 264 négyszögöl nagyságu háztelkét azon levő 3 jókarban álló laképülettel együtt örökáron eladni szándékozik. Az első épület 1 terem, 1 lakszoba s 1 konyha; a második 1 bolt, 1 lakszoba és konyha; a harmadik pedig 2 szoba, konyha és éléskamrából áll, ezenkívül van alattuk két pince, az udvaron elegendő faszin s egy kút. — Továbbá eladandó ugyanott egy szobabutorzat, koremai butorok s egyéb hozzá szükséges eszközök. Venni szándékozik értekezhetnek ugyanott alóljegyzett háztulajdonossal vagy sógorával Kunnerth Alajos urral. Szeged, július 26-án 1861.

(190—2) **Sismis János.**

Egy nevelő ajálkodik helyben vagy vidékre, ki a magyar, német és francia nyelvben tökéletesen jártas, s minden női munkában oktatást adni képes. Bővebb tudósítást kaphatni Magyar-Malocsayféle nevelőben, a Széchenyitér. (189—2)

(194—1)

Hirdetmény.

Szerb-Keresztur község részéről ezennel hírül adatik, hogy f. évi augusztus hó 15-én reggeli 9 órakor a helység irodájában nyilvános árlejtés, illetőleg olesobbani vállalkozását helységünk g. n. e. egyesült templomának tornya felépítését, templomnak ujonani zsindeyre befedését, ugyanannak kívülről ugy mint belülről helyreigazítását és kimeszelését, nemkülönbben templom udvara téglaszlopszatból farostélylyal ellátott kerítése külső és belső kijavítását és bemeszelését, mely öszköltés 4975 frt 11 kr. előirányoztatott, tartatni fog; mire is az illető vállalkozók megkértenek, fentemlitett napon a szükségesletű 10% bánatpénzzel ellátva megjelenni, vagy írásbeli nyilatkozatukat az napig és óráig beküldeni.

A költségkivetés és terv holységünk jegyzői irodájában mindenki által szemléltethető.

Szerb-Keresztur község 1861-ik évi július hó 28-án tartott választmányi üléséből.

Árlejtési hirdetés templomépítésre.

Torontálmegyében, Magyar-Ittebe ref. egyházközsége részéről árlejtés hirdettetik templomépítésre.

A vállalkozni akarók augusztus 20-án délelőtti 9 órakor a község-bázánál tartandó árlejtésre meghivatnak, 10 száztóli cautióval, mely értékes papirokból is állhat.

Kikiáltási-ár: 32142 frt 18 kr. o. é., téglát a község adván. A templomterv időközben is megtekinthető a lelkeséznél. Magyar-Ittebe, július 23-án 1861.

(195—1) **Az egyházi elöljáróság.**

Burger Zsigmond

könyvkereskedésében megjelent: **A nemzeti mívelődés alapja.**

Irta **Karcsanyeki G.** — Ára füzve 1 frt 40 kr.

A magyarhoni törvényhozás történelmi vázolata.

Írták **Kovách Pál** és **Kovách Sándor.** — Nagy 8-cadrét, borítékba füzve, ára 1 frt 60 kr. osztr. ért. (196—1)